

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยแบบสำรวจ (survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจและเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชตามตัวแปรตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษาและภูมิสำเนา และได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาจากประชากร คือ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ข้าราชการในกลุ่มอำนาจ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา หน่วยตรวจสอบภายใน กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา และศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) รวมทั้งหมด 488 คน ปีงบประมาณ 2548 ดังรายละเอียดแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามตำแหน่งสายบริหารและกลุ่มงานของข้าราชการสายปฏิบัติการ

ตำแหน่ง/กลุ่ม	เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 4
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	1	1	1	1
รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	3	3	3	3
ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	2	3	2	1
กลุ่มอำนาจการ	39	33	22	17
กลุ่มบริหารงานบุคคล	28	25	16	19
กลุ่มนโยบายและแผน	17	12	13	13
กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา	18	10	10	9
กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน	11	7	5	1
กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา	28	28	20	22
หน่วยตรวจสอบภายใน	5	3	4	2
กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา	5	5	16	1
รวม	157	130	112	89

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ สายบริหาร และสายปฏิบัติการ

สายบริหาร ศึกษาวิจัยจากประชากรสายบริหารทุกคนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครศรีธรรมราช จำนวน 24 คน จากผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารายละเอียดตามตาราง 1

สายปฏิบัติการ ศึกษาวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากข้าราชการสายปฏิบัติการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลาก ได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 211 คน ตามเกณฑ์ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (มลิวัลย์ สมศักดิ์, 2543) และหาอัตราส่วนประชากรกลุ่มตัวอย่างของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาได้โดยใช้วิธีคำนวณดังนี้ ดังรายละเอียดแสดงในตาราง 2

จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างของแต่ละเขต

$$= \frac{\text{จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างสายปฏิบัติการทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรสายปฏิบัติการของแต่ละเขต}}{\text{จำนวนประชากรสายปฏิบัติการทั้งหมด}}$$

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างของแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครศรีธรรมราช	จำนวนประชากร สายปฏิบัติการ	จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง
เขต 1	151	69
เขต 2	123	56
เขต 3	106	48
เขต 4	84	38
รวมทั้งหมด	464	211

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครศรีธรรมราช แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่งหน้าที่ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา เงินเดือน และภูมิดำเนา

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามเกณฑ์การวัดทัศนคติของลิเคิร์ต (Likert) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ 2536 : 156-157 ; อ้างอิงมาจาก Likert 1964) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และสร้างขึ้นตามทฤษฎีสองปัจจัยของเซอร์ชเบอร์ก ได้แก่ ปัจจัยกระตุ้น 5 องค์ประกอบ คือ ความสำเร็จของงาน การยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ปัจจัยค่าจูน

5 องค์ประกอบ คือ เงินเดือน นโยบายและการบริหาร ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา สภาพแวดล้อมในการทำงาน และการปกครองบังคับบัญชา

วิธีการสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ชเบอร์ก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด กรอบของตัวแปรและประเด็นต่าง ๆ ในการสร้างแบบสอบถาม.

2. นิยามตัวแปรเชิงปฏิบัติการและสร้างคำถามตามตัวแปรที่กำหนดไว้ โดยเขียนคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งครอบคลุมตัวแปรตามตามทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ชเบอร์ก ได้แก่ ความสำเร็จของงาน การยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า ในหน้าที่การงาน เงินเดือน นโยบายและการบริหาร ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา สภาพแวดล้อมในการทำงาน และการปกครองบังคับบัญชา

3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างให้ครอบคลุมขอบเขตตามนิยามเชิงปฏิบัติการตามที่กำหนดไว้ โดยการสร้างแบบสอบถามตามแนวการสร้างแบบสอบถามของผู้ที่เคยวิจัยมาแล้ว ได้แก่ แบบสอบถามของ สมพร นิกธแสน (2529 : 208-217) อำนาจ เตชะสุข (2533 : 117-130) ฉายา บุญเฉลิม (2533 : 97-101) ฤดี วงศ์สังข์ 2535 : 110-117 ; อ่างอิงใน สมศักดิ์ ชาคิมลา : 2537 : 85) จิราภรณ์ ขอแสงรัตน์ (2544 : 113-117) สรวุฒิ จันทร์ดี (2544 : 108-112) มงคล สิทธิรักษ์ (2546 : 92-98)

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขเบื้องต้นด้านความตรง ตามทฤษฎี ความเป็นปรนัย ส่วนวนการใช้ภาษา และคำชี้แจง และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาเสนอแนะ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านสถิติการวิจัย และด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 ท่าน เพื่อขอความเห็น และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ความตรงตามทฤษฎี ความเป็นปรนัย ส่วนวนการใช้ภาษา และคำชี้แจงแล้วนำมาหาค่าความสอดคล้อง และปรับปรุงแก้ไข ได้ข้อคำถาม จำนวน 60 ข้อ

6. ประมวลผลความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดที่ได้จากแบบสอบถามแล้วนำมาปรับปรุงนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาอีกครั้ง

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทำการทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 60 คน ซึ่งเป็นข้าราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี

เขต 1 แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อหาค่าจำแนกรายข้อด้วยการใช้วิธีการแจกแจงค่าที่ (t-distribution) ผลปรากฏว่า แบบสอบถามทุกข้อที่ได้ทดสอบค่าเฉลี่ยแล้วมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำคะแนนที่ได้มาหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbach's coefficient alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.97

8. นำแบบสอบถามที่ทำการทดลองแล้ว เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้ายและแนะนำการจัดทำฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช ทุกเขต เพื่อขอความร่วมมือและขออนุญาตให้ข้าราชการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช ตอบแบบสอบถามที่ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลขอความอนุเคราะห์ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช ทุกเขต มีหนังสือแจ้งข้าราชการในสำนักงานเขตทุกคน ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและกำหนดส่งคืนผู้วิจัยโดยตรง โดยผู้วิจัยประสานการส่งคืนด้วยตนเอง
3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทุกฉบับ ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ ดำเนินการตามขั้นตอนในการแปลความหมายวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklists) โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช

วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในตารางประกอบคำอธิบาย

การแปลความหมายของคะแนนจากข้อมูลที่นำมาหาค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนของ บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ (2542 : 114) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.50	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

3. เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ในสมมติฐานที่ 1 และ 4 ในสมมติฐานที่ 2 และ 3 ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (ONEWAY ANOVA) เมื่อพบว่าแตกต่างกันจึงทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffé)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยใช้สูตรของโรเนลลีและแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton, 1978 : 34-37; อ้างอิงมาจาก บุญชม ศรีสะอาด 2538 : 68)

$$I.o.c = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

R แทน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดที่ตรงกัน

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัก (Cronbach s coefficient alpha) โดยใช้สูตร(มลิวัลย์ สมศักดิ์ 2543:135)

$$a = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	a	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อคำถาม
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 หาค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่รวม}}$$

2.2 หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	=	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	=	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	=	จำนวนข้อมูล

2.3 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2538

: 129) ดังนี้

$$SD = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ SD	=	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum X^2$	=	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
$(\sum X)^2$	=	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
n	=	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช ในสมมติฐานที่ 1 และ 4 ระหว่างตำแหน่งหน้าที่และภูมิภาค โดยใช้ t-test แบบ Independent Sample ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2528:173)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	t	แทน	การแจกแจงแบบ t
	X_1	แทน	ค่าเฉลี่ยกลุ่มที่ 1
	X_2	แทน	ค่าเฉลี่ยกลุ่มที่ 2
	S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนกลุ่มที่ 1
	S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนกลุ่มที่ 2
	n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1
	n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2

3.2 เปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช ในสมมติฐานที่ 2 และ 3 ระหว่างประสบการณ์ในการทำงานและวุฒิการศึกษาเพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (ONEWAY ANOVA) ใช้สูตรดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2534:180-181)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	การแจกแจงแบบ F (F-Distribution)
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม